

ΕΝΙΑΙΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

Χαρά Μακρυγιάννη, PhD

Χρονικές φάσεις προγράμματος

- **Φάση Α:** 2 συναντήσεις από αρχές Οκτωβρίου 2009 μέχρι και μέσα Νοεμβρίου 2010 για επιμόρφωση σε κεντρικό επίπεδο.
- **Φάση Β:** από αρχές Νοεμβρίου 2009 μέχρι αρχές Μαρτίου 2010, **παρεμβατικό πρόγραμμα στη σχολική μονάδα.**
- **Φάση Γ:** τέλη Απριλίου 2010, επιμόρφωση σε κεντρικό επίπεδο υπό μορφή διημερίδας.

Ενιαίο ολοήμερο σχολείο

Δια βίου μάθηση

Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Ευέλικτη ζώνη

Διαθεματικότητα

Προγράμματα, projects, έρευνες

Πώς συνδέονται ...;

Προς ένα νέο
επιστημολογικό παράδειγμα

Από τις σχέσεις εξαναγκασμού
στις σχέσεις συνεργασίας
(Piaget, 1932)

Δια βίου μάθηση

Δια βίου μάθηση

- Συνεχής **διαδικασία** από την οποία όλοι μπορούμε να μάθουμε να εκτελούμε καλύτερα τους ρόλους μας ως **ενεργοί πολίτες** και μέλη της κοινότητας, ως **αποτελεσματικοί** γονείς και μέλη της οικογένειας, ως **παραγωγικοί** εργαζόμενοι και **ενημερωμένοι** καταναλωτές και ως **δημιουργικοί** μανθάνοντες (Cropley, 1980 στο Μαρτίδου Φορσιέ κ.ά, 2009)

Δια βίου μάθηση

- **Πρόοδος** καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής με σκοπό την επίτευξη της **ανάπτυξης του ανθρώπου** ως ατόμου και ως **πολίτη** εντός της κοινότητας, καθώς και από την προοπτική της επίτευξης των εκπαιδευτικών στόχων (Bennetts, 2001 στο Μαρτίδου Φορσιέ κ.ά, 2009).

Δια βίου μάθηση

- Η δια βίου μάθηση είναι ένας από τους παράγοντες που **μετασχηματίζουν** τη **διακυβέρνηση των κρατών**, δεδομένου ότι «το κράτος παραχωρεί δικαίωμα άσκησης της εξουσίας και προς τα κάτω (σε άτομα και συνδέσμους) και προς τα πάνω (σε διεθνικές εταιρίες και διακυβερνητικούς οργανισμούς) (Field, 2003 στο Μαρτίδου Φορσιέ κ.ά, 2009).

Lifelong Learning

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1532_en.htm

Lifelong Learning Policy

- [General Policy Framework for Education and Training](#)
- [Mobility and lifelong learning instruments](#)
- [School education](#)
- [Higher Education](#)
- [Vocational Education and Training](#)
- [Adult Learning](#)
- [Innovation and Creativity](#)
- [Research and Analysis](#)

Lifelong Learning Programme

- [Lifelong learning programme overview](#)
- [Erasmus for higher education](#)
- [Leonardo da Vinci for vocational training](#)
- [Comenius for school education](#)
- [Grundtvig for adult education](#)
- [Transversal Programme](#)
- [Jean Monnet for European Integration](#)

External Programmes and Policies

- [Tempus](#)
- [Erasmus Mundus](#)
- [Co-operation with industrialised countries](#)
- [External co-operation in education and training](#)

Δια βίου μάθηση

Και λίγες βιβλιογραφικές αναφορές...

- *International Journal of Lifelong Education*, published by Routledge
- Edwards, R., & Usher, R. (2006) *A troubled space of possibilities: lifelong learning and the postmodern* in Sutherland, P., & Crowther, J. (eds) *Lifelong Learning: Concepts and Context*, London, Routledge, pp.58-68.
- Alberta Education (2006). *Professional Learning communities: An exploration*. http://education.alberta.ca/media/618576/prof_learn_communities_2006.pdf
- Abukari, A. (2005) 'Conceptualising Lifelong Learning: A Reflection of Lifelong Learning at Lund University (Sweden) and Middlesex University (UK)', *European Journal of Education*, 40, (2), pp 143-154. <http://www3.interscience.wiley.com/journal/118694018/abstract?CRETRY=1&SRETRY=0>
- European Joint Council/Commission (2008). *Report on the implementation of the Education & Training 2010 work programme*. "Delivering lifelong learning for knowledge, creativity and innovation". http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1532_en.htm

Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Διαπολιτισμική εκπαίδευση

- Η τελευταία από μια σειρά προσπαθειών της παιδαγωγικής να προσφέρει **ίσες ευκαιρίες** σε όλους τους/τις μαθητές/ριες, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό (και κοινωνικό) τους υπόβαθρο.
- Η διαπολιτισμική εκπαίδευση εκλαμβάνεται ως **ανοιχτό σχέδιο δράσης** που σχετίζεται με τις κοινωνικές **αλλαγές** και εισάγει **διαδικασίες ανανέωσης**.

- Η διαπολιτισμική εκπαίδευση συνεισφέρει στη **διαβίου μάθηση**.

- Η επιτυχία της εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη **στάση** και τη **διδασκτική μεθοδολογία του εκπαιδευτικού**.

Βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Από: Εργαστήριο Περιφερειακής Παιδαγωγικής,
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής,
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

1. Ο σεβασμός προς κάθε άλλον άνθρωπο.
2. Ο ελεύθερος διάλογος με τον 'άλλο' με χρήση επιχειρημάτων στη βάση αμοιβαίου σεβασμού.

Θεωρία και Πράξη

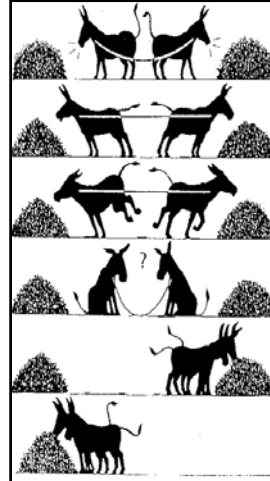
- *COMPASS*, the manual on human rights education with young people:
http://eycb.coe.int/compass/en/chapter_0/introduction.html
- *Compasito* - a manual on human rights education for children
http://www.eycb.coe.int/compasito/chapter_0/3_int.html

Βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Από: Εργαστήριο Περιφερειακής Παιδαγωγικής,
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής,
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

1. Ο σεβασμός προς κάθε άλλον άνθρωπο.
2. Ο ελεύθερος διάλογος με τον 'άλλο' με χρήση επιχειρημάτων στη βάση αμοιβαίου σεβασμού.
3. Αποδόμηση στερεότυπων σκέψεων => στην καταπολέμηση προκαταλήψεων.

4. Η αλλαγή οπτικής γωνίας (δηλαδή το να προσπαθεί κανείς να υιοθετήσει την οπτική που έχει «ο άλλος» για τον κόσμο), αυτοκριτική.

5. Συνεργασία και ικανότητα αντιμετώπισης και επίλυσης προσωπικών και πολιτισμικών διαφωνιών και συγκρούσεων (σημαντική συνεισφορά στην εκπαίδευση για την ειρήνη).

Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Και λίγες βιβλιογραφικές αναφορές...

• *Intercultural Education Journal*, published by Taylor & Francis Ltd for the International Association for **Intercultural Education (IAIE)**.

- Γκόβαρης, Χ. (2001). Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Αθήνα, Εκδόσεις Ατραπός
- Γεωργιάννης, Π. (επιμ.), (1997), Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Επικοινωνίας, Αθήνα, Gutenberg.
- Γκότοβος, Α., (2002), Εκπαίδευση και Ετερότητα, Αθήνα, Μεταίχμιο.
- Δαμανάκης, Μ., (1997), Η Εκπαίδευση των Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα, Αθήνα, Gutenberg.
- Green, N., (2004), Οι δρόμοι της Μετανάστευσης, Αθήνα, Σαβύλλας.
- Ηγλέτον, Τ., (2003), Η έννοια της Κουλτούρας, Αθήνα, Πόλις.
- Καλα, Μ., Καλαβάνης, Φ., Πολεμικός, Ν., (2002), Μύθοι, μαθηματικά, πολιτισμοί. Αποσπασμένες σχέσεις στην εκπαίδευση, Αθήνα, Ατραπός.
- Μάρκου, Γ., (1997), Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών, Αθήνα, Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.
- Μελούτσι, Α., (2002), Κουλτούρες στο παιχνίδι. Διαφορές για να συμβιώσουμε, Αθήνα, Gutenberg.

Ευέλικτη ζώνη

Η ευέλικτη ζώνη αποβλέπει στο:

- Να εμπλουτίσει το σχολικό πρόγραμμα με **μαθησιακές δραστηριότητες αυξημένης διαθεματικότητας**.
- Να εξασφαλίσει χώρο στο ωρολόγιο πρόγραμμα για τα **ενδιαφέροντα μαθητών και δασκάλων**.
- Να θεσμοθετήσει τον **πειραματισμό** και να ενθαρρύνει την **πρωτοβουλία, τη φαντασία** και τη **δημιουργικότητα** δασκάλων και μαθητών.

(Ματσαγγούρας, σ. 128)

Επίσης, η Ευέλικτη Ζώνη αποβλέπει στο:

- Να διευκολύνει τη **μελέτη σημαντικών θεμάτων, όπως η Αγωγή Ζωής** που δεν είναι δυνατόν να καταλάβουν θέση ανεξάρτητου μαθήματος στο αναλυτικό πρόγραμμα.
- Να λειτουργήσει ως πλαίσιο ανάπτυξης και μηχανισμός διοχέτευσης **διερευνητικών πρακτικών, στάσεων** και **συλλογικού κλίματος** σε όλα τα μαθήματα του αναλυτικού προγράμματος.
- Να αναπτύξει **εσωτερικά κίνητρα, δεξιότητες αυτορυθμιζόμενης μάθησης** και θετική **αυτοεκτίμηση**.
- Να **ανατρέψει τη στατικότητα και την προκαθορισμένη ομοιομορφία παραδοσιακών δομών και πρακτικών**.

(Ματσαγγούρας, σ.129)

Διαθεματικότητα

Μορφές διαθεματικότητας

- Παράλληλη συνεξέταση θεμάτων από **διαφορετικά μαθήματα**,
- Ανάδειξη **διεπιστημονικών** μακρο-εννοιών και μακρο-γενικεύσεων, και μακρο-δεξιοτήτων,
- Εκπόνηση **ανεξάρτητων μαθημάτων διεπιστημονικής φύσης**,
- Εκπόνηση **διεπιστημονικών σχεδίων εργασίας (projects)**.

(Ματσαγγούρας, 2004:114)

Ενιαίο Ολοήμερο Σχολείο

1. Ολόπλευρη Ανάπτυξη του Παιδιού
2. Κατ' Οίκον Εργασία
3. Υγιή Απασχόληση
4. Νέες, Ενδιαφέρουσες Δραστηριότητες
5. Ομαλή Μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο
6. Μείωση Ανισοτήτων
7. Από/φόρτιση-φόρτωση σχολικού προγράμματος
8. Διευκόλυνση-Στήριξη Εργαζόμενων Γονέων
9. Περιορισμός Παραπαιδείας
10. Ανάπτυξη Πρωτοβουλιών, Υπευθυνότητας, Κοινωνικών Δεξιοτήτων και Δεξιοτήτων Επικοινωνίας

**Ποιες ανάγκες ικανοποιεί
ένα παρεμβατικό
πρόγραμμα σε ένα
ολοήμερο ενιαίο σχολείο;**

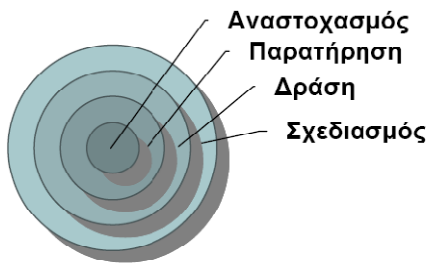
- Γνώση των προβλημάτων (επίπεδο γνώσης),
- Κατανόηση και συνειδητοποίηση των ατομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και πολιτικών προβλημάτων (επίπεδο συνειδητοποίησης),
- Διαμόρφωση μιας νέας ηθικής και ενός νέου κώδικα αξιών (επίπεδο στάσεων),
- Απόκτηση δεξιοτήτων ζωής, μέσω των οποίων τα άτομα και οι ομάδες θα μπορούν να αντεπεξέλθουν στις σύγχρονες και πολύπλοκες προκλήσεις (επίπεδο δεξιοτήτων),
- Ενεργό συμμετοχή και δράση των πολιτών για αντιμετώπιση και επίλυση των προβλημάτων (επίπεδο συμμετοχής).

http://www.msec.gov.cy/05e/programs/health_promotion/support/developing_program.pdf

Τα παιδιά

- μαθαίνουν χωρίς να έχουν την αίσθηση ότι εκτελούν εντολές,
- αναπτύσσονται ολόπλευρα (γλωσσικά, νοητικά, κοινωνικά, συναισθηματικά και κινητικά),
- προβαίνουν σε σύνδεση της νέας γνώσης με τις ήδη αποκτημένες εμπειρίες του,
- προβαίνουν σε σύνδεση της νέας γνώσης με τις ήδη αποκτημένες εμπειρίες του,
- αποκτούν δεξιότητες επίλυσης προβληματικών καταστάσεων και να φτάνουν στο σημείο να τις επιλύουν,
- μαθαίνουν να ερευνούν και να αναλαμβάνουν την ευθύνη της παρουσίας της δουλειάς του

(Μπρίνια, σ. 79).

Carr, W., & Kemmis, S. (2000).

A. Καθορισμός της Συντονιστικής Ομάδας

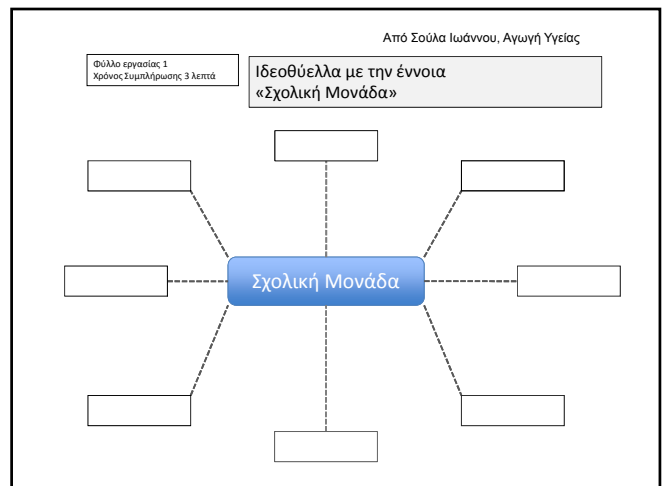
B. Επιλογή του θέματος

Γ. Τοποθέτηση στόχων του προγράμματος

Δ. Επιλογή Δραστηριοτήτων

E. Αξιολόγηση

Αναλαμβάνουμε δράση

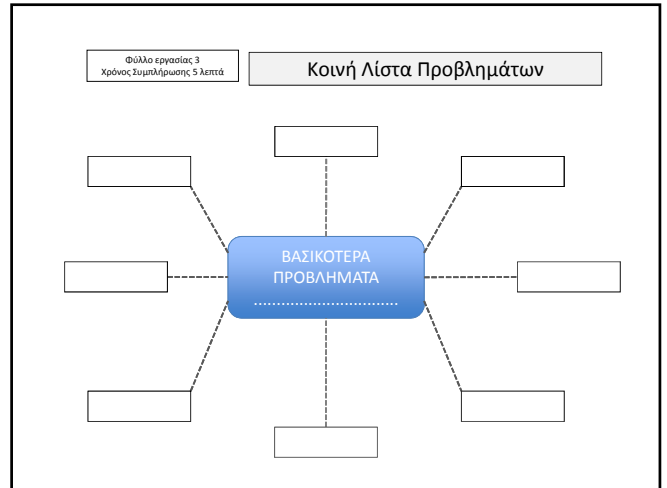
Φύλλο εργασίας 2
Χρόνος Συμπλήρωσης 5 λεπτά

Καταγραφή Προβλημάτων Σχολικής Μονάδας

Να καταγράψετε με βάση την **προσωπική σας εμπειρία** τα σοβαρότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε.

Σχολείο:.....

1	6
2	7
3	8
4	9
5	10

Φύλλο εργασίας 4
Χρόνος Συμπλήρωσης 7 λεπτά

Ιεράρχηση Προβλημάτων

Να ιεραρχήσετε τα προβλήματα μετά από συζήτηση με βάση
α) τη σοβαρότητα τους και β) τη δυνατότητα μας να παρέμβουμε για επίλυση.

1	6
2	7
3	8
4	9
5	10

Φύλλο εργασίας 5
Χρόνος Συμπλήρωσης 7 λεπτά

Εισήγηση Δράσεων Παρέμβασης

Να εισηγηθείτε δράσεις για επίλυση των προβλημάτων.

1. Επιλογή Προβλήματος:
.....

2. Στόχος Δράσης:
.....

Λάβετε Υπόψη

- Θετική προσέγγιση
- Κοινωνικοπολιτισμικό Περιβάλλον
- Σχολικό Περιβάλλον
- Ανάγκες, γνώσεις και εμπειρίες μαθητών
- Εμπλοκή μαθητών
- Εμπλοκή γονιών
- Εμπλοκή κοινότητας/ άλλων φορέων και ειδών
- Κόστος
- Χρόνος υλοποίησης
- Συνεχής και τελική αξιολόγηση

Φύλλο εργασίας 5
Χρόνος Συμπλήρωσης 7 λεπτά

Εισήγηση Δράσεων Παρέμβασης

Να εισηγηθείτε δράσεις για επίλυση των προβλημάτων.

3. Προγραμματιζόμενες Δραστηριότητες:
.....

Λάβετε Υπόψη

- Θετική προσέγγιση
- Κοινωνικοπολιτισμικό Περιβάλλον
- Σχολικό Περιβάλλον
- Ανάγκες, γνώσεις και εμπειρίες μαθητών
- Εμπλοκή μαθητών
- Εμπλοκή γονιών
- Εμπλοκή κοινότητας/ άλλων φορέων και ειδών
- Κόστος
- Χρόνος υλοποίησης
- Συνεχής και τελική αξιολόγηση

Ανάπτυξη Προγράμματος

Διαδικασία

http://www.moec.gov.cy/dde/programs/oloimero/pdf/agogi_zois_eisagogi.pdf

http://www.moec.gov.cy/dde/programs/health_promotion/support/developing_program.pdf

http://www.moec.gov.cy/dde/programs/oloimero/oloimero_curriculum.html

Προγραμματισμός - Στάδια

- Στάδιο 1: Ανάπτυξη καταλόγου προβλημάτων
- Στάδιο 2: Επιλογή προτεραιοτήτων
- Στάδιο 3: Αναγνώριση της πιθανής αιτίας του προβλήματος που έχει επιλεγεί
- Στάδιο 4: Εξεύρεση λύσεων για τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί

ΒΙΩΜΑΤΙΚΟ

Να τι είπαν οι διευθυντές σας

Τοποθέτηση στόχων του προγράμματος

Κάθε χρονιά θα πρέπει να τοποθετούνται 1-2 στόχοι για :

- Την ενημέρωση των μαθητών
- Την ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων
- Την ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών
- Τη δημιουργία υποστηρικτικού σχολικού περιβάλλοντος
- Την ενδυνάμωση της κοινωνικής δράσης
- Την εμπλοκή των γονιών

Δραστηριότητες

- Να αφορούν είτε την ίδια την τάξη, είτε το σχολικό περιβάλλον
- Να εμπλέκουν όλο το προσωπικό του σχολείου, τους γονείς και την κοινότητα
- Γνώμονας θα πρέπει να είναι το «η υγιέστερη επιλογή να είναι η ευκολότερη»

Αξιολόγηση

- Ξεκινά με την έναρξη του ίδιου του προγράμματος και ο σχεδιασμός του προγράμματος αφορά ταυτόχρονα και το σχεδιασμό της αξιολόγησής του.

Η αξιολόγηση αφορά:

- Την αρχική αξιολόγηση που θα διευκολύνει την τοποθέτηση στόχων για το πρόγραμμα
- Την παρακολούθηση εφαρμογής του προγράμματος
- Την αξιολόγηση του αποτελέσματος, αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι που είχαν τεθεί αρχικά.
- Την αξιολόγηση των διαδικασιών που εφαρμόζονται που μπορεί να βοηθήσει στην προσαρμογή τους

Όταν η κατάσταση απαιτεί **δράση**, αυτή θα αποτελέσει μια αυθεντική **πράξη** μόνο αν οι συνέπειές της γίνουν αντικείμενο **κριτικού στοχασμού** (Freire, 1977).